

#4480

1055

นิราศวัดเจ้าฟ้า

๑๑:

สุนทรภู่

พิริยบรรจงล่อนและชำระใหม่

นายทรัพย์ ลังขสุนทร

พิมพ์ชำระขึ้นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายกมล มลิตอง

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

คำนำ

นายทรัพย์ ตั้งสุนทร ได้แจ้งความประสงค์มา ขอให้ข้าพเจ้าจัดหาหนังสือสำหรับพิมพ์ข่าวรายเป็นพระดึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายกมต มติทอง เปรี๊ญ โดยที่นายทรัพย์ ตั้งสุนทร ได้เคยจัดพิมพ์หนังสือนิราศสุนทรภูมา ๒ เรื่องแล้ว คือ นิราศภูเขาทอง และ นิราศเมืองเพชร ในคราวนี้ ข้าพเจ้าจึงแนะนำให้จัดพิมพ์นิราศวัดเจ้าฟ้า ของท่านสุนทรภู เป็นหนังสือข่าวรายอีกเรื่องหนึ่ง

นิราศวัดเจ้าฟ้า ท่านสุนทรภูชนคนใจเป็นท่านองว่า ตามเนรพัต ฆบตรชาย เป็นคนแต่ง เมื่อคราวตามท่านสุนทรภูไปคนหาสมบัติโบราณ ตามตายแทง คือกล่าวชนคนไว้ว่า

เนรพัตหัตถ์ประดิษฐ์คิดอักษร

เป็นเรื่องความตามติดท่านบิตร

กำจัดจรจากนี้เวคนพระเชตุพน

ที่คิดแต่งเป็นของด้ามเนรพัตนั้น คงจะเกิดความคิดดองแฝงให้เป็นสำนวนคนอื่นแต่งดูบ้าง หรือโดยเหตุที่เวลานั้น ท่าน

11/07/2566

ดันทรภู่ยังบวชเป็นพระภิกษุครองศีลณเพ็ช้อยู่ จะแต่งเป็น
 ของตนเอง ถ้าหากตอนผาดโผนไป ก็เกรงจะเสียศีลนศีลารูป
 จงชนคนเป็นของด้ามเนรพัต บุตรชายของท่านเป็นผู้แต่งเสีย
 แต่เมื่อท่านผู้อ่านที่ข้างดั่งเกิดต้องอ่านไปให้ตลอด ก็ยอมจะ
 จบได้ ว่าทแทนนเป็นบทกตอนของท่านสันทรภู่แต่งชนคด้วยคน
 เอง เช่น พรรณนาถึงเรื่องราวบางอย่าง ความหืดบางตอน
 หึงคนรักบางคน ดอนเป็นเรื่องราวของท่านสันทรภู่เองทงนน
 ในการจัดพิมพ์นราคาวัตเจ้าฟ้าครองน ได้ทำเชิงอรรถไว้ใน
 บางแห่ง แต่ต้องบทานกับฉบับสมุดไทยหมายเลข ๓๕๓ และ
 หมายเลข ๓๕๔๓ แล้วตรวจแก้ตามไปบ้าง ถ้อยคำด้านนวน
 กตอนทพิมพ์ในฉบับน จึงแตกต่างไปจากฉบับที่เคยพิมพ์เคย
 อ่านกนมาแต่ก่อน ซึ่งท่านผู้คนอยู่กับบทกตอนคงจะดั่งเกิด
 ทราบได้เป็นอย่างดี

วัตเจ้าฟ้า หรือทเรียกไว้ในนราคันว่า “วัตเจ้าฟ้า
 อากาศนาถนรัตนท” นน เคยนวนอยุทไทน ยังไม่เคยพบวา
 มีท่านผู้ใดสืบต้นนวนไว้ ชาวพเจ้าตองอ่านนราคัแต่วกกำหนดเส้น
 ทางไวกออน ครนเมอวบท ๑๒ พฤคัจิกายน ๒๕๐๕ จึงได้ชก
 ชวนท่านที่ต้นใจและชอบต้นกในการค้นหาความรททางน พากน
 เดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขณะนนั้นากาดงทวมทุง

จึงจัดหาเรือหางยาวเด่นคดทุ้งและเข้าท่าคดองไปตามแนว
ทางทะเลในเรือนิราศ ไปจนถึงสถานที่ซึ่งมักกล่าวว่

พอเย็นจวนด่วนเดินขึ้นเนินโขด
ถึงตาลโตคดดินพูนเป็นมุมสูง
เที่ยวเลียบชมลมเย็นเห็นนกยูง
เป็นฝูงฝูงพ่อนทางที่กลางทราย

แต่มีกล่าวถึง “ดินโขด” หรือ “โขดดิน” ไว้อีก ๒-๓
แห่ง เมื่อชาวพเจ้ากบคณะเด่นเรือไปถึงนั้น เป็นเวดราว
เที่ยงวัน และ “โขดดิน” ในฤดูนั้น สูงขึ้นมาเห็นอนา ซึ่ง
ในปัจจุบันเป็นวัดมีกุฏิสงฆ์และศาลาการเปรียญตั้งอยู่เบื้อง
ล่าง ในฤดูน้ำท่วมทุ่ง กุฏิและศาลาการเปรียญก็ห่ออยู่ใน
น้ำ แต่ตัวพระอุโบสถตั้งอยู่บนโขดดิน พอด่วนนมงาน
ทอดกฐิน ได้เรียนถามท่านเจ้าอาวาสและท่านผู้เฒ่าอายุ ๘๓
ปี ทราบว่ามกุศตเทศกาด ท่านเจ้าอาวาสคนนมชื่อว่า วัดเขาดิน
ชนอยู่ในตำบลธนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แต่ชักไซเท่าไรก็ไม่ใครเคยทราบว่าจะคนเคยมีชื่อว่า “วัด
เจ้าฟ้าอากาศ” บอกได้แต่ว่าเดิมเป็นวัดร้าง ชาวบ้าน
ไซเป็นทพกควายและเป็นบ่อนชนไก่ในฤดูน้ำท่วม ต่อมาเมื่อ

ประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๗ ท่านอุปัชฌาย์ศรี วัดประดู่ทรงธรรม
ได้มาปฏิสังขรณ์และก่อสร้างกุฏิตั้งขึ้น ให้เป็นวัดมีพระ
ภิกษุตั้งชื่อจำพรรษา แล้วมาปฏิสังขรณ์ใหญ่อีกครั้งหนึ่ง
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ พระประธานในพระอุโบสถแต่เดิมเป็น
พระพุทธรูปศิลา ต่อมาได้ซ่อมพอกปูนปิดทองเสียใหม่ ดังที่
เห็นอยู่ในปัจจุบัน และว่าเคยมีแผ่นจารึก แต่ไม่ได้อ่านกันไว้
ข้าบอกจำหน่ายเสียด้วยว่า ในคราวปฏิสังขรณ์ครั้งหลัง ได้
นำดวงบรรจุไว้ในตู้ฐานชุกชีพระประธาน เรื่องราวที่ฟังเล่า
ดังกล่าวนี้ ก็ตรงกับที่กล่าวไว้ในนิราศ และที่ความแผ่นศิลา
จารึกนั้น ก็อาจเป็นจารึกบอกชอวัด เช่นที่ว่า

นามนินเขาเขียนแจ้งที่แท่งหิน

วัดเจ้าฟ้าอากาศนาถนรินทร์

ได้ทราบสันสืบสายเพราะลายแท่ง

ท่านอุปัชฌาย์เดินทางไปในคราวแต่งนิราศวัดเจ้าฟ้า
เมื่อปีใด จำต้องหาหลักฐานอื่นช่วยประกอบพิจารณา
แต่เมื่อเราทราบว่า ท่านอุปัชฌาย์เคยเป็นชาอยู่ในวงหลัง และ
ท่านเจ้าครอกทองอยู่ พระอัครชายาในกรมพระราชวังหลัง
โปรดอุปการะทั้งท่านอุปัชฌาย์และบุตรของท่านตลอดมา จึง

พอจะตั้งเกณฑ์กำหนดจากคำกตอน ๒ แห่งในนิราศได้ คือ
คือนักผ่านหน้าวัดระฆัง กล่าวไว้ว่า

ถึงวัดระฆังบังคมบรมธาตุ
แทบพระบาทบนบงองค์อุปสร

แถมักกล่าวต่อไปอีกว่า

เห็นที่ปลงทรงสญฺญยังมุนทราย
แสนเสียดายดังจะตบสนช้วน

ดูเป็นความว่า เมื่อเรือด่านมาทางหน้าวัด ได้มองเห็นพระ
ปรางค์วัดระฆังและเห็นเชิงตะกอนทวดจอมรินทร์ รวมข้อ
ความ ๒ คำกตอนนั้น คงจะหมายถึงว่าเห็นเชิงตะกอนทวดฉาย
เพลิงเจ้าครอกทองอยู่ทวดจอมรินทร์ และได้ขับไหว้อธิษฐาน
องค์ารของท่านทบบรรจุไว้ในพระปรางค์วัดระฆัง ดังนกอาจ
เป็นได้ เวลากล่าวเพลิงศพเจ้าครอกทองอยู่ เป็นข้างชนเดือน
๓๓ บัวออกอัฐิศึก ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๗๘ ด้วยเหตุนี้ จึงพอ
กำหนดได้ว่า ท่านสุนทรภู่คงจะเดินทางไปวัดเจ้าฟ้า จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา และแตงนิราศวัดเจ้าฟ้าอันชนในปลายบนน
หรือบถดมา แต่เมื่อก่อนหน้านั้น ขณะนั้นพระองค์เจ้า

ถึงท่านคุณ ซึ่งท่านสุนทรภู่เคยได้ฟังพระบารมีอยู่ ก็นับ
พระชนม์ไปเรื่อยใน พ.ศ. ๒๓๗๘ แล้ว ท่านสุนทรภู่คงกำลังคิด
หาท่วงอนตอไปอีก จึงมีความบอกรู้ไว้ในนราศ่อีกแห่งหนึ่งว่า

อนึ่งเล่าเจ้านายที่หมายพง
ให้ทราบซึ่งสุจริตพิสมัย
อย่าหลงลืมหินชาติชาติอาลัย
นำพระทัยทลเกล้าให้ย่าวิน

ซึ่งก็แสดงอยู่ว่าท่านสุนทรภู่คงจะได้มีโอกาด้เริ่มคิดต่อและ
หวังฟังพระบารมีกรมหมื่นอภัยธฤตดาเทพ พระราชธิดาใน
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อยู่แล้ว จึงเผยความ
ในใจออกมาเปิดเผยไว้อย่างน่าว ในกลอนนราศ่อีกเรื่องหนึ่งด้วย

ท่านสุนทรภู่เดินทางไปค้นหาสมบัติตามชายแหว่งคราว
นี้ มดุกชายไปด้วย ๒ คน คือสามเณรพด กับ นายคาบ
และมีศิษย์ตามไปด้วยอีก ๕ คน ระบุไว้ในนราศ่อนั้นชื่อ กดิน
(คือ สามเณรกดิน ผู้แต่งนราศ่อพระแท่นดงรัง เมื่อ พ.ศ.
๒๓๗๖) จึง มาก และ บุนนาค กับมีคนแจวเรืออีก ๒ คน
ซึ่งคงจะเป็นผู้ใหญ่ คือ ตามา และ ตาแก้ว แต่ไปทำการ
ไม่สำเร็จ ว่าถูกอาถรรพณ์หรือตั้งศกคิดดีทรรดาแดงฤทธิเป็น

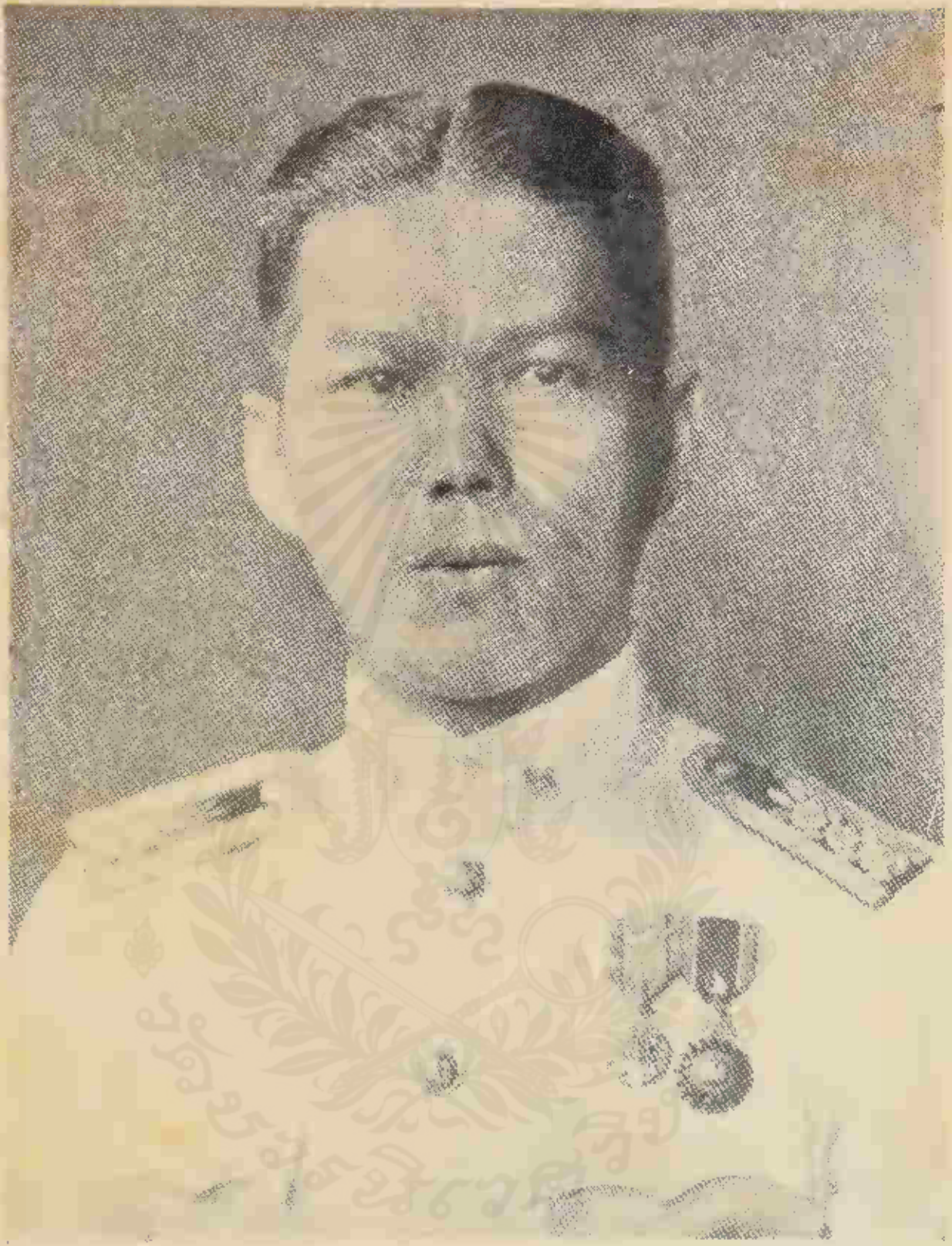
พายุฝนพัดเอาข้าวของเครื่องเบ็ดพัดบวงด้รวงตลอดจนผ้าห่ม
และตำราตายทางปลิวหายไปหมด จึงพากันกลับ และ
แวะไปอาศัยพระยาชัยวิชิต (เผือก) ผู้รักษากรุงเก่า ซึ่ง
เป็นเพื่อนของท่านสุนทรภู่มาแต่ครั้งรัชกาลที่ ๒ แลวจึงเดิน
ทางกลับกรุงเทพฯ ดังมีเรื่องราวพิสดารพรรณนาเป็นคำ
กลอนอันไพเราะและน่าอ่านนำรืออยู่ในนิราศวัดเจ้าฟ้า ซึ่ง
พิมพ์ไว้ต่อไป

ขออนุโมทนาในกุศลราศี ซึ่งนายทรัพย์ ดังสุนทร
ได้มีกุศลจิต ประกอบกิจเป็นมิตรตั้งคหะ ในวาระสุดท้าย
ด้วยการชวนชวายจัดพิมพ์หนังสือนิราศวัดเจ้าฟ้า แจกจ่าย
เป็นธรรมวิद्याทาน เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นาย
กมต มติทอง ผู้ตวงดับไปแล้ว จึงเป็นกองกุศลดัดบันดาล
ให้นายกมต มติทอง ประดับแต่อิฏฐ์คุณบุญผล พริ้ง
พร้อมด้วยสุพรรณบัฏ ในดัมปรายภพ ตลอดกาลนาน เทอญ.

กรมศิลป์ากร

๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

11/07/2566

นายกมล มลิทอง

11/07/2566

ชาติ ๒ พฤศจิกายน ๒๔๕๒
ม. ๗ ธันวาคม ๒๕๐๔

ชีวประวัติ

ของ

นายกมล มลิตทอง

นายกมล มลิตทอง เป็นบุตรนายแพะ นางส้มบุญ
มลิตทอง เกิดเมื่อวันอังคาร ที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒
ณ ตำบลโกรกกราก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็น
น้องร่วมบิดามารดากับอดีต ด้.ด้. พร มลิตทอง กำพร้าบิดา
ตั้งแต่อายุได้ ๕ ปี มารดาเป็นคนที่เห็นการณ์ไกล ห่วงใย
ในอนาคตของบุตร จึงพยายามส่งเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ด
ที่สุดเท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น เพื่อหนีอาชีพการประมง ซึ่ง
เป็นอาชีพเดิมของบรรพบุรุษ

นายกมล มลิตทอง ได้เริ่มการศึกษารั้งแรก เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดสมุทรสาคร “เปี่ยม
วิทยาคม” ตั้งอยู่ที่วัดช่องลม เรียนอยู่เป็นเวลา ๕ ปี จบ
ชั้นมัธยมปีที่ ๒

11/07/2566

เมื่อออกจากโรงเรียนประจำจังหวัดแล้ว ในปี พ.ศ.
๒๔๖๔ ได้เข้าศึกษาภาษาจีน ณ โรงเรียนราษฎรแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดสมุทรสาคร เรียนอยู่เป็นเวลา ๓ ปี สามารถอ่าน
เขียนภาษาจีนได้

ต่อมามารดาปรารถจะให้บวช นายกมต มติทอง เป็น
คนทรกเคารพแต่ภักดีญาค่อมารดามาก เมื่อมารดาประสงค์
จะให้ทำดังใดหรือตักเตือนสั่งสอนในสิ่งที่ดีชอบประการใด
แล้ว นายกมต มติทอง จะต้องปฏิบัติตามมารดาเสมอ
ดังนั้น นายกมต มติทอง จึงได้อุปถัมภ์เป็นสามเณร ใน
สำนักอาจารย์ไทร (มรณภาพแล้ว) ณ วัดช่องลม อำเภอ
เมือง จังหวัดสมุทรสาคร และแล้วไปจำพรรษาอยู่กับนายพร
มติทอง ณ วัดเทวราชกุญชร พระนคร ซึ่งขณะนั้น นายพร
มติทอง อุปถัมภ์จำพรรษาอยู่ ณ วัดนั้น ในระหว่างที่
จำพรรษาอยู่วัดเทวราชกุญชร ได้ไปเรียนพระปริยัติธรรม
ในสำนักวัดเบญจมบพิตรแล้วย้ายมาจำพรรษาที่วัดเบญจม-
บพิตร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้ไปจำพรรษาที่วัดศกมหา
ชยาราม จังหวัดสมุทรสาคร ถือบ้นักธรรมตรีและเปรียญ
๓ ประโยค ได้ในปี

11/07/2566

พ.ศ. ๒๔๗๑ ด้อบได้นักธรรมโทและเปรียญ ๔ ประโยค

พ.ศ. ๒๔๗๒ ด้อบได้นักธรรมเอกและเปรียญ ๕
ประโยค อุปถัมบตเป็นพระภิกษุในปีนั้น โดยท่านเจ้าคุณ
เทพศิรินทร์นายก (เดียบ) วัดเทวราชกุญชร (มรณภาพแล้ว)
เป็นพระอุปชฌาย์ ท่านเจ้าคุณธรรมดิลก (เมื่อครั้งยัง
ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดศักมหาชยาราม และเจ้าคณะ
จังหวัดสมุทรสาคร) เป็นกรรมวาจา และพระอาจารย์ไทร
วัดช่องลม เป็นอนุศาสตร์อาจารย์

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้ย้ายเข้ามาศกษาต่อที่ด้านกวด
พระเชตุพน พระนคร จนด้อบได้เปรียญโท ป.ช. ๖

ขณะที่จำพรรษาอยู่วัดศักมหาชยาราม ได้เรียน
ภาษาจีนเพิ่มเติมอีก นายกมต มดีทอง ไม้ใจในการศกษา
ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ชอบในการประพันธ์ แต่งโคลง
ฉันท กาพย์ กถอนต่าง ๆ ได้เขียนบทประพันธ์ลงในหนังสือ
พิมพ์รายวันและรายบ่กษ เช่นหนังสือดวงประทีปในดัมยพน
กับได้แต่งโคลงกถอนได้ด้อบในหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ ๆ บาง

11/07/2566

ครั้งได้ไปเทศนาและอบรมประชาชนร่วมด้วย มหาอำมาตย์
โท หม่อมเจ้าจ่างศิริ ครั้งดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาล
ผู้สำเร็จราชการมณฑลนครชัยศรี ในขณะนั้น ได้แต่งตั้ง
สมรรถภาพ ไฉหารเป็นที่โปรดปรานของหม่อมเจ้าจ่างศิริ
อย่างยิ่ง

ได้เคยเทศน์ทางวิทยุกระจายเสียงเป็นภาษาจีน ที่สถานี
วิทยุพญาไท ในสมัยนั้นด้วย

พ.ศ. ๒๔๗๕ ตาลึกซาบท

พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้สอบวิชาข้าราชการพลเรือน ชั้น
ราชบุรุษได้ที่ ๓ ในประเทศไทย

นายกมด มติทอง ได้เข้ารับราชการในกรมการ
ค้าตนา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ นายกมด
มติทอง เป็นคนที่มีความมานะพยายามอย่างยิ่งยวด ประกอบ
ด้วยเงินทุนเพียงเล็กน้อย ได้เริ่มการค้าโดยเปิดร้านขายหนังสือ
ชนบท ถนนจักรเพชร ปากคลองตลาด พระนคร ชื่อ “ร้านก
งานสยามบรรณาการ” จำหน่ายหนังสือที่เกี่ยวกับความร
ทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นหนังสือประวัติศาสตร์ ได้เคยติดต่อพิมพ์
หนังสือของหอสมุดแห่งชาติ เช่น พระราชพงศาวดารฉบับ

พระราชหัตถเลขา ประสงค์คัดสรรการเสียดินแดนไทยในสมัย
รัตนโกสินทร์ ๘ ครั้ง และอื่น ๆ อีกหลายเรื่อง กับทรงได้
รวบรวมระเบียบการของตั้งฆ้อง จดพิมพ์เป็นเล่มขึ้นให้ชื่อว่า
“ระเบียบบริหารคณะตั้งฆ้อง” นายกมต มติทอง ได้แต่ง
และรวบรวมหนังสือออกจำหน่ายหลายเรื่องด้วยกัน เรื่อง
ใหญ่ที่ท้าวอยู่ถึง ๕ บกคือ “ความรู้รอบตัว” ในการ
รวบรวมหนังสือความรู้รอบตัวนี้ ในภาคประวัติศาสตร์ของ
ประเทศไทย ได้นำถวายเป็นเดชะ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
เพื่อพระองค์ทรงตรวจชำระปรากฏว่าเป็นที่พอพระทัยอย่างยิ่ง
หนังสือต่าง ๆ ของสำนักงานสยามบรรณากร เป็นที่นิยม
แพร่หลายแก่มหาชนมาก หนังสือความรู้รอบตัวชุดนี้พิมพ์
ครั้งแรกจำหน่ายหมดภายใน ๖ เดือน แต่ยังมีผู้ต้องการอีก
มากจึงต้องจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ และจำหน่ายได้หมดอีกเช่นกัน

ได้กล่าวแล้วว่า นายกมต มติทอง เป็นผู้ทรง
เคารพ และกตัญญูกตเวทิต่อมารดาและผู้มีพระคุณอย่างยิ่ง
หนังสือชุดนี้ นายกมต มติทอง ได้เขียนอุทิศไว้ว่า

11/07/2566

คำอุทิศ

นำพักนำแรงในการแต่งตั้งสื่อความรู้อุปถัมภ์

ข้าพเจ้าขออุทิศบูชาพระคุณ

นางสัณณมณี มลิตทอง

มารดาบังเกิดเกล้า

ซึ่งได้พุ่มพอกอบบรมเดชคุณคุณมาด้วยความลำบาก

ยากเย็นเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยความรักใคร่ไม่ยิ่งกว่า

ในระยะน้อยอยู่ในระหว่างสร้างตัว นายกมต มลิตทอง
ต้องทำงานหนักมาก คือแต่งหนังสือ เรียนธรรมศาสตร์ และ
รับราชการ ในเวลาเดียวกัน

นายกมต มลิตทอง ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ และได้รับปริญญาตรีเป็น
ธรรมศาสตร์บัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐

พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นครูพิเศษสอนวิชาประวัติศาสตร์และ
วรรณคดี แผนกเตรียมปริญญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เป็นเวลา ๕ ปี

11/07/2566

ในขณะที่ดำเนินงานด้ายามบรรณาการ เจริญขึ้นเป็น
ลำดับ นายกมต มดีทอง มีฐานะร่ำรวยจากเดิมมาก จึงได้มา
ซื้อ ๑๒ ๗๒๑๐
ซื้อที่ดินไว้ที่ตำบลตลาดพลู ถนนเทอดไทย จังหวัดธนบุรี
เมื่อมหาสงครามเอเซียบูรพาอุบัติขึ้น นายกมต มดีทอง จำใจ
ต้องเลิกกิจการค้า ซึ่งเบื่องานที่คองอิชยาศัยที่สุด ได้ย้ายมา
พำนักอยู่ที่บ้านตลาดพลู และรับราชการต่อมา

ประวัติราชการ

พ.ศ. ๒๔๗๖ ร้องเวร กรมการศาสนา กระทรวง

ศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้มียกยอนดับด้าม กองศาลันศึกษา

กรมการศาสนา

พ.ศ. ๒๔๗๘ เดือนเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นตรี

พ.ศ. ๒๔๘๐ ประจำแผนกอุปการศึกษากองศาลัน

ศึกษา กรมการศาสนา

พ.ศ. ๒๔๗๔ หัวหน้าแผนกธรรมศึกษา กรมการ
คำัดนา เดือนเป็นข้าราชการพลเรือน
ชนไทย

พ.ศ. ๒๔๗๗ หัวหน้ากองคำัดนศึกษา และรักษาการ
แทนในตำแหน่งหัวหน้ากองเดชาธิการ
คณะดั่งมี กรมการคำัดนา

พ.ศ. ๒๔๗๐ ดำรงตำแหน่งเดชาอนุการกรม กรมการ
คำัดนา กระทรวงศึกษาธิการ เดือนเป็น
ข้าราชการพลเรือนชนเอก

พ.ศ. ๒๔๗๑ ออกจากราชการรับบำนาญ
ราชการพิเศษ

พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นกรรมการแปดพระไตรปิฎกแผนก
ตรวจด้านวน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เบญจมา
ภรณ์มงกุฎไทย และเบญจมาภรณ์ช้างเผือก

เมื่อออกจากราชการแล้ว คิดว่าเป็นว่าโชคดีของ
นายกมต มติทอง ที่ได้มาประกอบการทำงานมาหากินเป็นดีมีมา
อาชวระ ทำให้มีหลักฐานการครองชีพทางบ้านมั่นคงจนกว่า
เมื่อทำราชการ โดยมากเกี่ยวแก่การค้าและเก็บรายได้จาก
ตลาดที่หน้าบ้าน

ในการประกอบอาชีพ นายกมต มติทอง เป็นผู้มี
ความขยันหมั่นเพียรมาก ถ้ามีทางจะหาเงินได้โดยวิธีใดที่
สุจริตแล้ว ก็พยายามจนสุดความสามารถ ไม่ปล่อยยถา
เวลาให้ล่วงเลยไป นายกมต มติทอง พูดเสมอว่ามีความ
ภูมิใจที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอิสระ

อัชฌาศัยใจคอ เห็นความทุกข์ของผู้น้อย ใครมา
ออกปากฟัง ควร ให้ให้ ควรตั้งเคราะห์ให้ตั้งเคราะห์ เพราะ
รู้นว่าเคยลำบากมาแล้ว

ในด้านการกุศล นายกมต มติทอง ได้บริจาคทรัพย์
ร่วมการกุศลสร้างสาธารณสถานหลายแห่ง เช่นวัด โรงเรียน
โรงพยาบาล เป็นต้น และได้ประกอบการกุศลเป็นประจำ

ทุกבתบ้าน

11/07/2566

นายกมด มดีทอง มีบุตรซึ่งเกิดกับนางบุญเยี่ยม
มดีทอง ๔ คน คือ

๑. ด.ช. (ถึงแก่กรรม)

๒. ร.ค. โกमार มดีทอง

๓. นายโกวิท มดีทอง

๔. ด.ญ. กิดาภรณ์ มดีทอง

แต่ที่เกิดกับนางบุญชอบ มดีทอง ๒ คน คือ

๑. ด.ญ. กิดานันท์ มดีทอง

๒. ด.ช. โกมุต มดีทอง (ถึงแก่กรรม)

นายกมด มดีทอง ไม่ได้ป่วยเป็นโรคร้ายแรงอะไร
เพียงแต่รู้สึกไม่ค่อยสบาย นั่งอยู่บนเก้าอี้แถวฟุตตงไป แพทย์
ตั้งความเห็นว่าหัวใจวาย ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๗
ธันวาคม ๒๕๐๔ เวลา ๑๓.๔๕ น. อายุได้ ๕๒ ปี ๒ เดือน
๕ วัน.

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้าได้รู้จักคุณเคยกับคุณกมต มติทอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ขณะนั้น คุณกมต มติทอง เป็นดำนเณรจำพรรษาอยู่วัดตัก จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนข้าพเจ้าเป็นพระภิกษุจำพรรษาอยู่วัดคอมพวนเจติยาราม จังหวัดสมุทรสงคราม เราเคยเดินทาง โดยสารรถไฟสายมหาชัยมาดอพบพระปริยัติธรรมที่กรุงเทพฯ ในวันเดียวกัน คือคุณกมต มติทอง ดอพบ. ๓ ส่วนข้าพเจ้าดอพบ. ๖ ภายหลังแต่นั้นเราทั้งสองก็ได้ติดต่อกันเรื่อยมา แม่แต่ดาดึกษาแล้ว เราทั้งสองได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ไปมาหาสู่แต่ละเย็นเย็นกันเป็นประจำ เรารักใคร่คบถอกันเหมือนญาติสนิทตลอดมา ถ้อยคำของคุณกมต มติทอง ที่พูดกับข้าพเจ้าเองๆ และจับใจข้าพเจ้าอย่างดีไม่มีใดก็คือ คุณกมต มติทอง พูดกับข้าพเจ้าว่า หากข้าพเจ้าถึงแก่กรรมไป คุณกมต มติทอง ก็จะอุปการะเกื้อกุดบุตรของข้าพเจ้าทุกคน อย่างเดียวกับที่เราทั้งสองได้เกื้อกุดช่วยเหลือซึ่งกันและกันในปัจจุบัน

คุณกมต มติทอง เป็นคนขยันขันแข็ง เป็นผู้มีสติปัญญาหลักแหลม ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นผู้นำใจ โอบอ้อม

11/07/2566

อารตอปรรดาญาตมิตร เพราะฉะฉนการทมาถงแกกรรรม
โดยกะทหนเสนน จงเปนนทเศรารัดตจใจแกชาพเจ้าแตะ
ปรรดาญาตมิตร ตตอดจนบุคคตทคุนเคยเปนนอยางยง

เพอเปนนอรุณรณแกผวยชนม ในการพรรราชทานเพดง
ศัพครารวน ชาพเจ้าจงเตจคพมพหนงธอเรองนชน ขออำนาจ
แห่งวทยาทานน จงคตบ้นคาคให่วัญญาณอนบรตุทชของ
คุนกมต มตทอง จงประดบความดุขในดัมปรายกภพตาม
ฐานคตนิยมนทุกประการ.

ทรพย สงขสุนทร

๓๐๓ ถนนสุขโขทัย อ. ดุสิต จ. พระนคร

๑๕ พ.ย. ๒๕๐๕

นิราศวัดเจ้าฟ้า

โบสถ์วิหารฐานปัทม์ยังมีผนัง
สงสารสุดพุทธรัตนปัทมา

เชิงผนังงามแน่นด้วยแผ่นผา
พระศิวะแลดูเป็นบุรุษ

พระอุโบสถวัดเขาติน
กล่าวกันว่าสร้างขึ้นใหม่ ณ พระอุโบสถเดิม
ของวัดเจ้าฟ้าอากาศ ฯ

จนพระเมินเดินเวียนถือเทียนชู
ที่ผุพังยังแต่ตรุบรรจุธาตุ

เที่ยวส่องดูเสมาบรรดามี
ชาวสะอาดอรหัตจรรย์สสร

ใบเสมาของเดิมที่บริเวณอุโบสถวัดเขาติน

11/07/2566

(หรือวัดเจ้าฟ้าอากาศ ฯ)

นิราศวัดเจ้าฟ้า

ณเฑาะพุด * หัดประคิษฐุคิตอกษร

เป็นเรอองความตามคิตท่านบิคร

ถ้าจคจรจากนเเวค่นพระเซคพน

ไคออกเรอเมอตะวณด้ายณหย่า

ตะอองนาคางยอยดงฝอยฝน

คะดงเหตยวเปดยวเปด้าเมอคราวจน

ไม่มคนเกอหนูนการุณา

ไอธานีศรือยชยมนุชยแน่น

นับโกฏไต้ณด้าวแก่นเซภาษา

จะหารกตักคณพอบนยา

ไมเห็นหนานกต๊ะอนณนฤทัย

เสี้ยแรงมพบาหม่อมหน้าด้าว

ตวนชาวชวกำหวนหน้าด้าวไต้

มายามยคคตเปรยวไปเจ็ยวใจ

เหตยออาดยตมปากจะจากร

* ณเฑาะพุด เป็นบุตรชายท่านสุาเถรภู่ เกิดด้วยนางจันทร์ นางข้าหลวง
ในกรมพระราชวังแก้ว

11/07/2566

ถึงวัดระฆังโฆสิตมวราราม

แทบพระบาทบุษบงองค์ปัด

มณฑลปกปัดปพุทธนคร

พระค้อนจรดุดรรคครได

ดะด้นบตชคคยาทงชาบาท

ไออนาถนิกน่าน้ำตาไหล

เป็นตุณุตบหนบบแคบไป

เหตออาตยแตวทพระมคุณ

ถึงจนยากบากมาเป็นชาบาท

ไม่ชคชาตชาวเกดอช่วยเกอหนน

ทรงศรัทธากดำหาญใการบุญ

ไอพระคุณชาตยศทงดงาม

แม่นตกยากพรากพดตไปชคชอง

พดกบหนองหนตบจะห่าบหาม**

นัจนใจไปป่าช้าพนาราม

ตุ้ดจะตามตายโตดงใจจง

* หมายถึงอิฐและอิฐกรของเจ้าครอกข้างใน กองอิฐ พระอัครชายา
ในกรมพระราชวังหลัง ซึ่งภจะบรรจุอยู่ในพระปรางค์วัดระฆัง

** พัด หมายถึงสามเณรพัด ตาม ถือนายตบ ลูกชายอีกคนหนึ่ง ของ
ท่านสุนทรภู่ เกิดด้วยนางนัม ชาวบางกรวย

ขออยู่บวชกรวดหน้าด้รำมฤค
ขออยู่ทศมตผลตาอันตั้งดี
ต้นของคุณพูนต์วัดคชตยะวงศ์
เป็นรถทรงตั้งถ่านวิมานแมน
มีตู้รางคนางขับตำหรับภักตอม
ถวนเนื้อหอมหอมเกลาอยู่เฝ้าเห็น
เดี่ยวรมย์ได้มนต์ไม้ขัดแคตณ
เป็นขอของแทนทานาฝ้าตระออง

พระคุณเอ๋ยเคยทำนุอุปถัมภ์
ได้อิ่มหน้าค่าเช่าไม้เค้รำหมอง
แมนตุตตามาอย่างนทงพนของ
ไพเนนจะตองอดหยากดำบวากกาย
นัตนบุญตุตกระหม่อมจิงตรอมอก
ขอกระหกระเหินไปน้ำใจหาย
เห็นที่ปดงทรงตั้งญยงมนทราย*
แต่เนเดี่ยตายตงจะคนัตนชวน

* หมายถึงที่ถวายเพลิงเจ้าครอกข้างใน ท้องอยู่ที่วัดอมรินทร์ ซึ่งกงจะ
ถวายเพลิงที่วัดอมรินทร์ แล้วนำอัฐิและอังคารไปบรรจุไว้ในพระปรางค์

หงหนูตาบกราบไหวรของไหว
จะคมดาตบไปในไพรด์ันท์
เคยเวียนเฝ้าเกตุจุกให้ทุกวัน
ดำระพนพงพาไม่อาทร

ถึงปากงามนามบอกรางกอกน้อย

ยังเค้รำตรีอยทรวงนองดงคองศรี
เหมือนนอยทรพยตบหนานราจร
เที่ยวแรมรอนราวไพรใจรัญจวน
เคยชมเมืองเรืองระยับจะดับแล้ว
ไปชมแถวทุ่งท่าเป็นป่าดง
เคยคิดพิงพานานวดนวด
จะว่างเว้นเห็นดวนแต่มอมแมม
เคยชมชนรนรดแบ้งดัดดัดฮาด
จะชมหาดเห็นแต่จอกกบดอกแถม
โอใจจิตมืดเหมือนเมื่อเดือนแรม
ไม่เขื่อนแยมกตบกดนให้คนโดย
เตี้ยตายตรงพวงฝนมณฑาทิพย์
เห็นดิบดิบแดงวนให้หวนโหย
เพราะห้องหุ้มกุ่มรินไม้บินโบย
จะร่วงโรยรดดินกตมภา

ถึงบางพรม* พรหมมอยู่ดีพักตร์

คนรู้จักแจจจตุทุกทศำ

ทุกวณนมมนุษย์ยอยุชยา

เป็นรอยหน้าพหน้ายงกว่าพรหม

โศคคไปใจหายเดี่ยด้ายรัก

เหมือนเกรยกรจกเจตชกกระณณ

จงเจบอกฟกชวระก่าตรม

เพราะดนมดอดวงจะชวงไซ้

ถึงบางจากน่องไม้มีทจะจาก

โอวบากบาปสร้างแต่ปางไหน

เขอญหญิงชงชงนาคตั้งใจ

จะรักใครเขาไม้มีปราณเดย

ถึงบางพดูพดูไบได้กระบะ

ถววยพระเพราะก่าพราณจาเอัย

แม่นมใครใจบุญทคุณเคย

จะได้เซยพดูจับหมากคิบเจียน

* บางขุนพรหม ?

11/07/2566

นี่ฉันใจใ้ไตแค่ดมมาชมเล่น

เปรียบเหมือนเช่นฉากฉายพอหายเหี้ยน

แมนเห็นรกจกไตตามด้วยความเพียร

ฉีกทุเรียนหนามหนักดูดักคราว

ถึงบางออกคิดจะใครได้ไม่ออก

ทำแฟนชอแต่ยงแจ้วเทียวแอ้วถ้าว

แต่ไม่เคยเซยโคมประโตมดาว

สุดจะกล้าวกด้อมปดอบให้ชอบใจ

ถึงบางชอนชอนเงอนไม่เยอนแยม

ถึงหนามแหตมเหตอจะบังทตรงไหน

ไ้บางเซนเวรสร้างแต่ปางไต

จึงเซญใจจนไม่มีทจะรัก

เมื่อชาติหน้ามาเกิดให้เต็คไต

ประดีทชิโศคชอบฤททยทงไตจรกร

กระจอยร่อยกตอยใจไวไตดักษณ์

ให้สาวรักสาวกอดคตอดไป

คตาดแกวแหวแหวแหวแหวแหวแหวแหว

แหวออออออกนามคามวิสัย

แมนชายแกวแหวพาทอ้าย

จะขอได้บนด้าตประชรอง

ประตบเรอนเหมอนหนิงเพชรด้าเร้วแหว

ถนอมแกวักดอยใจมิให้หมอง

ไม่เหมอนนกกครกครานาคานอง

เห็นแต่นองหนูแนบแอบอูรา

ถึงวตคตงม่งตมฺทรวพระพุทธรต้าง

ว่าท่านวางไวให้คตปรีคณา

แมนแกวไรไม่ออกเอาทคอกตา

นกกกนาหิวเราะจาเพาะเป็น

ครนคตบางอย่างคাত্রาบอก

จะไปตอกทตรงไไหนกไม่เห็น

ตุดกซงถึงจะคตกมตเมน

พอยามเย็นขอแฉ่งแฉ่งโพยม

ถึงวัดเขยงเหมือนหนังสือเพียรเขยงอักษร

กตกตอหนักดำวกด้อมถนอมโฉม
เคชรวิกกตกตอปปตอปประโตม
ขอให้น้ำมันจืดนิตินิ

ถึงคตองขวางบางคร้ทอองมอองเขม้น

ไม่แต่เห็นดีทอองที่มอองได้
แม่นทอองคำธรรมดาจะพาไป
นิมใช้ดีทอองเป็นคตองบาง
พอดมโบกโคกถ้วนมาหวนหอม
ยังโคกตรอมครักตรองให้หมองหมาง
ถึงบางแพรกแยกคตองเป็นดอองทาง
เหมือนจืดจางใจแยกตอองแตกกัน

คตาดขวัญขวัญฉนนขวัญหาย

ใครเขาขายขวัญหรือจะชอขวัญ

แม่นขวัญพาหน้าอนเหมือนทอนจันทน์

จะรับขวัญเข้าเย็นไม่เวณวาง

ถึงบางขวางขวางอันตักหมนเด่น

ถึงต่างแดนดังตอจนถึงจรขวาง

จะตามไปให้ถึงห้องประคองนาง

แต่ขีดขวางขวญความขามระคาย

เห็นส้วาดขาดทงก้งต้นด

เป็นรอยตัดคันส้วาดให้ขาดสาย

ส้วาทพนกขาดส้วาทวาย

เด่นเดี่ยวตายส้วาดส้วาทที่ขาดดอย

เห็นรทนาพร้าออกทงดอกผด

ไม่มคนรกรกมาหักด้อย

เป็นรทเบ้ตาเต้ราหมองเหมือนหนองนอย

มาดองดอยเวอรกจนหนักเรือ

ถึงบางขวางจรณแฉ้วพจา

แผ่นดู่ชากไมเรไมมะเชอ

เขากินหมูหนูปดจะกคเกิดอ

ไม่งอเรือแหหาปดาคำแบ

11/07/2566

ตั้งปากเครื่องเครื่องเครื่องมาเร็วร้อน
เที่ยวตั้งญูจรามตะดอกเหมื่อนจอกแหน
มาถึงเครื่องเขตมอญตั้งตอนแด
ดูก้อนแอ่อมจุงพระรุงพระวัง
ดูเรือนไหนไม่แวนเห็นดูก้อน
ไม่หยุดหย่อนอยู่ไฟจนไหม้หลัง
ไม่ยิงยอดปดอดเปด้าเหมื่อนเซาวัง
ตั้งวนเปล่งปลั่งปลั่งใจมาโกดคา

พอออกกตองตั้งดำแม่น้ำวก
เห็นนกหกเห็นร้อนร้อนเวหา
กระทุงทองตั้งเดือนค้อยเคดอนคดา
ตามดาวดอกบวเซาคดวเคดัย
นกกาหน้าดาวปดากระด้าตั้ง
เป็นฝูงฝูงเขาโกดมนไปเดัย
นกยางขาวเหต่านกยางมีหางเป็ย
เป็นควเมยหมดตั้งนทงคนแดน

11/07/2566

ถึงเดือนไซ้ไปดับแดเมืองแม่หม้าย

ชนไซ้ชายเขาไซ้คนับโกฏิแสน

พอบินได้ไปประเทศทุกเขตแคว้น

คนทั้งแผ่นดินมิได้ไซ้เนกยาง

ไอนึกหวังตั้งเวรประเภทสัตว์

ต้องชาติชดศครองจึงหมองหมาง

เหมือนนอกชายหมายมิตรคิดระคาย

มาอ้างวางอาทวาเอกากาย

ถึงบ้านดาวเห็นแต่ดาวพวงชาวบ้าน

ดวงหยานอย่างบ่วงเหมือนห้วงหวาย

ไม่เหมือนดาวชาวกรุงทุ่งตาย

ดวงกริดกรายหีบหยิ่งทรงธำอาง

ถึงบางพุดพุดมากคนปากมด

มีแต่ปดเป็นอันมากเขาถากถาง

ที่พุดน้อยค้อยประคนดินตุ๊กคาง

เหมือนหญิงช่างขอเดาระปะเหตาระชาย

ถึงบางกระเนได้เห็นหน้าบรรดาพี่

พวกนารีเรือออยเทยวดอวยชาย

ดูจริตคิดจะงอนเป็นมอญกตาย

ดวนแต่งกายกันไรเหมือนไทยทำ

แต่ไม้มกริยาด้วยผาห่ม

กระพืดมแต่แวไม่บองบคของข้า

ฉันเตือนกว่าผาแพรดงแซนา

ออยต้องดำเนินจะเอาตักเท่าไร

เขารวดหวรอรอวาพอน้อย

มากนออยแอบแฝงแถดงไซ

รักระหมอยากบอกมิออกไย

น้ำเจ็บใจจะตองจำเป็นตำรา

ถึงไพร่ชอบชอบเชอนคเหมือนเขยน

ชอวดเทยนถว้ายออยผ้ายชวา

ช่างชายมอชอบานใหม่ทำไรนา

นางแม่ค้าชายเต่าตัววมทก

บิณฑมบัจบเขมาเขามินหม่อ

คุมอชอดส์ต้นเป็นมันหมัก

ไม่เหมือนเหต่าชาวสวนหวนรำดัก

เมื่อไม่หนักแฉวกก็ใจมิใคร่ฟัง

พอพาคดาคำพดบได้ยงกบเขยด

รื่องกรตกรียดเกดยวแซตงแตรตงข

เหมือนเตียงฆ้องกตของโหมประโคนวง

ไม่เห็นผงพนเพื่อนด้วยเดอนแรม

ถ้าพรายชายคตงดวนหึ่งห้อย

สว่างพรอยพสว่างพรายบนปดายเขม

อรามเรองเหตองงามวามวามแวม

กระจางแจ่มจับนาเห็นดาเรือ

ถึงย่านชวางบางทะแยงเป็นแขวงทุ่ง

ดูเวงวุงหวางตะแวกถวนแฝกเผอ

เห็นไรไรไม่พุ่มคตุมครุมเครือ

เหมือนรูปเต็ดถึงโครูปโคควาย

ท่านบิดรดอนหนูให้รู้ว่า

มันผ่นหน้าออกนกกนฉบหาย

แม่นปากมันผ่นเขาข้างเจ้านาย

จะดมตายพรายพดตเวงศตรอน

จากรักใจให้เป็นทานทุกบ้านช่อง

ฉนกับน้องนไต่จาเขาคำต่อน

คกภาคตตศควหดบประทมนอน

ทวดมอญเชิงรากริมปากคตอง

คณไทรครมงามเจียบเซียบตังค

พระพายพดเฉอยเฉียวเดี่ยววดยอง

เป็นมาชำอาวาตบศำจกระนอง

ฉนพน้องนไมคตาดบาทบิตา

ท่านนอนหดบครบเตียงดำเนียงเจียบ

เยนยะเยียบเยอกลดยองพองเกศำ

เตียงฉฉิวหิวโหวยโหยฉฉญญาฉฉ

ภาวนาหนาวฉฉไมคตงกาย

บรรดาศัก্ষยบทรทนนอก
ฉม้นหตอกตากปตาพดกคว่าหงาย
ตูกชนบอกกดอกกดวทุกตวนาย
มันดาดทรายกรวดโปรยเลี้ยงไกรยกราว
ชนต้นไทรไทรยวบเลี้ยงชวบชวบ
เป็นเงาวาบหวัหกเห็นอกขาว
หนูกตนกตาควาไทรากไทรยาว
หมายว่าสาวผมผรอนนเน
พอพระตนพนกายค้อยคตายจิต
บรรดาศัก্ষยเคียงข้างไม้ห่างแห
ท่านห่มดอกรของเครื่องไม้แดงแด
ชนบกแต่องค์เดียวดูเบียดใจ
ดำรวมเรียบเฉียบรอบขอบน้ำชา
ตั้งเมตตามตามตั้งไม้หงงโหด
เห็นศัพมั่งบังตั้งกุดตั้งบุญไป
เห็นแสงไฟรางรางสว่างเวียน

ระงับเงียบเซียบเคียงดำเนินงัด

ปฏิพัทธพุทธคุณค้อยอุ้นเคี้ยว

บรรดาศักษยคตกตาต่างหาเทียน

จำเรณูเรียนรุกฆมุตพุนศรัทธา

อตุภกรรมกรรมฐานประหามเหตุ

หวนถึงเวทว่าชวงจะตั้งขาร

อนอนทรยวบตอนตคา

ทป้าชานกเหมอนกบเรอนคาย

กตบเกิดยคกถวมวเมาไม่เข้าบ้าน

พระนพพานเพิ่มพูนเพียงสูญหาย

อันร่างเหมือนเรือนโรคให้ไค้กถบาย

แฉ้วต่างตายตามกันไปมั่นคง

ค้อยคิดเห็นเยนเยียบไม่เกรียบกริบ

ประส้านลับนวนงดงประดั่งค

พยายามตามจริตทานบิศุรงค์

ดีารวมทรงคัถกรรมทจำเจน

ประจวบจิตบาทค้อยยาครย่าง
ประพศคืออย่างโยคามาหาเถร
ประทับทุกรุกขะรอบริมขอบเมรุ
จนพระเณร ในอารามคั่นจามไธ
ออกจงกรมดมณายมาโทษ
ร่นนิโครชน้องไม้เดื่อมที่เดื่อมได้
แม่กุดัดจนจบทั้งภพไตร
จากพระไตรแดงทองผ่องโพยม

เคยบางหวดวงด่วงทางด้ว่างแจ้ง
ตั้งบ้านกระแซงหุงจึ่งหนนฉกโหม
ยังถอมันชนคห้หนีประโดม
อันรูปโถมชวนหตงไม่งงวย
พอเลี้ยงชองกตองแซ้เขาเห็นาค
ผู้หญิงมากมอญเก๋าด้าวด้าวด้วย
ร้องดำนารำพอนออันระทวย
พากันช่วยเขาเหได้แตก

๒ ๖ ๒๒ ๒๔ ๖
ถอชนตทพนภชนแตก

๒๒ ๒๒
ทงคตแทรกเดี่ยคออกระบอกหุ

๖๒ ๒๒ ๒๒
ฉนนเคราะห์เพราะนางห่มด้ขมพ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
พาคความรุแพรภประจกษจริง

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
แค้นด้วยใจนัยนานิจาเอ๋ย

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
กระไรเคยแค้นไปอยู่กบผู้หญิง

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ท่านบิดาว่ามนิตคกว่าปลิตปลิง

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ถูกจริงจริงเจียวจริงเจดเป็นบทกตอน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ถึงต้องง้าวหวดาวแหदनลักแค้นเต็ม

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ให้คิดเต็มศวจุดพอหลุดถอน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
แต่ต้องตาพาใจอาดัยวอน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
สุดจะถอนทงขวางเดี่ยกตางคน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ทงหนูกถนหนนคะนองจะดองทง

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
บอกให้หญิงรารบชยบหัน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
ถาทงถูกตูกตะบาทประกาศกัน

๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒๒
เขารบทนเรากให้ไบตะเฟื่อง

นางน้อยน้อยพุดออยด้นุกดุกชนพร้อม

งามตระม่อมมีแค่ดาวดวงนขาเห็ดออง

อื่อนจวิตรกริดกรายชายชำเดื่อง

ชยบเยอของยมแยมแฉดมตอย

ค่างหมายมุงตุงตงทงหมากคิบ

เขาควยนิบเฉยหน้าไม้ราถอย

ไม้มูกดุกดุงตงทงทอย

พวกเพอนพุดออยทงทวทุกตวนาย

ฉนดอบตองตองดุกถูกจำหนับ

เตียงบู้บป่มส์เบุทปุนหมาย

ตงมวนตวนมวนหนานาตาพราย

พร้อมผู้ชายด้รวดเต้เตียงเฮ้อ

แต่หนูกดนนนหดอนเควียงตงเตียงชวบ

ถูกบู้บปปากกริดหัวคผวา

รองออยแฉวแกวพมานมา

พวกมอญฮ่าให้แห่ออกแซ่ไป

พขอเถยนาคบาทขำมถึงสามโคก
 เป็นดิน โดกถ่มมุคิสุดตั้งตั้ง
 ถามบิตาว่าผู้เฒ่าท่านเล่าไว้
 ว่าท้าวไทพระอู่ทองเชือกองทรพย
 หวงจะไว้ให้ประชาเป็นค้ำจาง
 ด้วยจะสร้างบ้านเมืองเกรของประดับ
 พขอหากนั้ญเป็นค้ำจาง
 ของกักถบถายถนเป็นดินแดง
 จึงทนมนามชื่อสามโคก
 เป็นค้ำโโดกถ่มมุคิสุดแดง
 ครึงพระโกศ* ไปรตปรานประทานแปดง
 เป็นค้ำแห่งมอญมาถ่ามิภักดี
 ขอปทุมธานี^{๑๑}เถิดจ
 เดือนสิบแปดบวออกทงคอกผก
 มารบตั้งตรงนทถ่านก
 พระยาพิทกษทวยหาญ** ผ่านพารา

* หมายถึง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

** ชื่อค้ำเนื้อบขึ่งเมืองปทุมธานี

ไตรเรื่องเมืองปทุมค้อยชุ่มชน
คณมพนวดบ้านชานหนา
เห็นพวกชายฝ้ายมอญแต่ก่อนมา
ถวนดักขาเขยนหมักจาร์กพุง
ฝ้ายสาวสาวเกดามวยด้วยระอาด
แต่ชยาคอยดวยวานงผาถุง
ทงหมผาดารเหมอนตั้งรุง
ทงผานุงนบกอสมตงกรอมคณ
เมอยกเทากาวย่างดว้างเวบ
เหมอนพาแถบแตผาดแทบชาติคัต
นหากเห็นเบนเด็กแมนเจกจัน
เจียนจะบินชุ่มซำมไปตามนาง
ชาวบานนนบอแดงใต้เพงพะ
กระโถนกระทะอ้างโองกระโถงกระถาง
เขาวาน้องร้องตามไปตามทาง
ว่าบางขวางหรือไมขวางพนางมอญ
เขาเบอนหนาวาไมรดเถดเจ้า
จงถามเขาคณขางหดังทงงัดอน
ไม้ตอบปากบากหนานาวาจร
คารมมอญมิไซเบาเหมอนชาวเมือง

ถึงบ้านงวงวตนแต่พินหนาม

ไม่องนงามเหมือนแมงจตุลเห็ดอง
เมื่อแดงพบหตบพกครตลกชาเดอง
ดูปดอดเป็ดองเปดงปลังกำดงโตม
มาตบหนองหวนให้เห็นไมงว
เดี่ยตายผวพกครตองจะหมองโนม
เพราะเดี่ยรักหนกหนองเพียงทรวงโตรม
ใครจะโตมเดี่ยมรดช่วยชดเจือ*

ถึงโพแดงคิตถึงแดงที่แจจจก
ไม่ดิมรักรดชาติตตาดเห็ดอ
แมนดอยพามาเดี่ยนทในเรือ
จะฉกเนองกถนให้ชนใจ
ถึงเกาะหาดราชครามรำรามรก
เห็นนกหกหากินบินไล่ว
เขาถากถางกว้างยาวทงดาวไทย
ทำนาไร่รานผักปลูกผักแพง

* ราพันถึงหญิงชองัว และมีราพันถึงไว้ในนิราศพระประธมด้วย

ดูคตะเมาะเกาะกว้างสว่างไว้ง
แดดตะโด้งดิบเนตรทุกเขตแขวง
เห็นควนไฟไหม้ป่าจับฟ้าแดง
ฝูงนกแรงร้อนควเท่าถั่วดำ
ไอเซ่นนมคมาคด้วย
จะชนช่วยชมรมให้อ้อมหน้า
มายามเย็นเห็นแต่ของท่อนองท่า
เหลือจะรำลึกโฉมประโดมदान

ถึงด้านทางบางไพรไซวเฉดว
เห็นไพรเดวหตายคนอยู่บนศาล
ตุงภาตงนงชกควกนาตาด
คอยว่าชานชคนตงคนเรือ
ไม่เห็นของตองห้ามกตามขอ
มะตะกอกุงแหงแตงมะเซอ
ขอต้มตุ้กจุกจกทงพริกเกดอ
จนชาวเรือเหลือระอาดำในใจ

แต่ถ้าเราเขาไม่คนมาพันด้าน

ดูภูมิฐานทิวชดาพฤษาได้

ถึงอารามนามอ้างวัดบางไทร

ต้นไทรใหญ่อยู่ทนน้องวนทา

เทพารักษ์ศักดิ์ศักดิ์ทศตพม

พระเคยอดมอณรรทศมอษา

ไคร่น้ำจวบรูปร่างเหมือนนางฟ้า

ช่วยอุ้มพามาให้เกิดจะเชิดชม

ถนอมแนบแอบอุ้มนุ่มนุมนุ่ม

ไค้แย้มขมยวนจิตสันนิทสนม

นอนเอนหงอนงเดยเอนเอนตม

ชมพนมแนวไม้รำไรราย

ดูเหยาเวอนเหมือนหงษ์เขยนเตยนตดิบ

เห็นตบตบแต่ไปจิตใจหาย

เขาปลุกผกพักถรวงจวงควาย

ชมดบายบอกแจ้งตำแหน่งนาม

ถึงเกาะเกิดเกิดถั่วดีดพพมณผด

อย่าเกิดคนตเคียนเป็นเตียนหนาม

ให้เกิดตากราบเรียบเงียบเงียบงาม

เหมือนหนงนามเกาะเกิดประเด็รัฐทรง

ถึงเกาะพระไม่เห็นพระปะแต่เกาะ

ช่างขอเพราะขอพระดีดะหง

พระของนองนกงมาทงองค์

ทงพระดงฆเกาะพระมาประชุม

ขอบคุณพระอนุเคราะห์ทงเกาะพระ

ให้เปิดประตูทองดีดัดองชุม

คงจะมีพิบามาชุมนุม

จะอ้อนอุมแอบขุราเป็นอาจิณ

ถึงเกาะเรียงเคียงคดองเป็นดองแดก

ป่าดะแวกวงราชประพาดดีนุ

ไดนางหามงามพร้อมขอหม่อมอิน

จึงตงถนทเพราะเด้นารนาม

ห้วงถวิลถวิลของระอองเอี่ยม

แค้นเคืองมงามพร้อมเหมือนหม่อมห้าม

จะหายศอศด้าให้พยายาม

คงจะงามพกตรพร้อมเหมือนหม่อมอิน

อาดยหนองครองครกร้าดกถึง

ห้วงจะพงผูกจิตคิดถวิล

เวดาเย็นเห็นนภวิหคบิน

ไปทถนทวารังประนงนอน

บางแนบศุขคอเขาซอแซ

เลี้ยงจอแจโจนจับด้บด้ตอน

บ้างคตอเคตาเขาเคียงประเอียงอร

เอาปากบ่อนปีกปกกกระกอง

ทไรคูอยู่เบียดยวศวเดียวโตด

ไม่เห็นโตดเตเหงาเหมือนเค้รำหมอง

ลูกน้อยน้อยคอยแม่ชะเงมอง

เหมือนนอกนงตาบ* นอยกตอยฤทัย

* นายตาบ ลูกชายอีกคนหนึ่งของท่านสุนทรภู่ คนละแม่กับสามเณรพัด

มาตามติดบิดากำพร้าแม่

ดูจะแต่เหตยวหาที่อาศัย

เห็นดูนกอกน้องนหมองใจ

ที่ฝากไซ่ฝากผไม้มเคย

ถึงเกาะเวียนเวียนรกรกนหนกอก

แต่หวดกเค็มตรองเจียวน้องเอ๋ย

เมื่อเวียนกนจนจบถึงกบเกษ

ไม่ยากเคยเวียนไต่ตงใจจง

แต่เวียนรกรกนกกมกหนาย

รักตะม้ายมิไต่ชมดมประดงค์

ยังรักมากพากเพียรยงเว่ยนวง

มีแต่หงตมตวงแทบทรองโถม

มาถึงหวดพวงเซ่งเท่งถนัด

ว่าเป็นหวดเจ้าฟ้าพระภาตโหม

ผนงก้อยอมุมเป็นซุ่มโคม

ดอยโพยมเยยมพ่านภาตย

มีค่าดาทานาคูณาชน

มีพระรินรูกาน้ำอาศัย

มีดาพรำว่าเด่าให้เข้าใจ

ว่าพระใหญ่อย่างเยี่ยงที่เดียงทาย

ถาบ้านเมืองเคองเขมญจะเป็นเหตุ

ก็อาเพศพังหลุดทรุดศตาย

แม่พารามาตุกถนุกถบาย

พระพักตร์พรายเพราพรหมค้อมองค์

แต่เจกยานบานนทกนบถอ

ร้องเรียกชอว่าพระเจ้าปุ่นเถ่าก่ง

ด้วยมหนานการไตตงใจจง

ถดององค์พุทธคุณกรูณง

อนิงวาทาแม่ใครหน้าใจมาบ

จะเขากราบเกรงจะทบคองกถบหลัง

ตรงหน้าทาล่าชตเบนนวง

ตพตงพตงพตุงเซยวหน้าเตยวใจ

เข้าจอดเรือเห็นหน้าค่าดาวัด

โถมันต์ของไม้เดือนที่เดือนได้

๕ ๒ ๒ ๒
ชนเดินเดี่ยวเที่ยวหาต์มาตย์

จำเพาะไต่ดอกโคกที่โคกนา

๖ ๖ ๖ ๘ ๗ ๘
กบดอกกรกหักเด็ดไต่เจ็ดดอก

พอไล่จอกจัดแจงแบ่งบุปผา

๗ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ให้กตม่งทงบุพนาทเพื่อนยากมา

ท่านบิดาคัดใจกระไรเคย

๖ ๖ ๖ ๖
ว่าโคกรกมกรายคองพรายพัตต์

๖ ๖ ๘ ๖ ๖ ๖
ถวายนัดเสี้ยกถูกแฉ่วถูกเขย

๖ ๖
แฉ่วห่มคองครองงามเหมื่อนตามเคย

๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ตัดาเคยเคยบตะพานชนดานทราย

๖ ๖ ๖ ๖ ๖ ๖
โอรนรินกดินพุกตมาฉุนชน

๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ดอกแกวรณเรณูไมรุหาย

หอมจำปาหน้าโบสถ์ธำโรชราย

๖ ๖ ๖ ๖ ๖
ดอกกกระจายแจ่มกตบดงจับเจียน

ดูฤๅวิหารต์อ่านต์เอาด

รกชชชาติพมได้วเหมือนไม่เขียน

ดูภมพนรราบตวดยปราวเคียน

ค่างเดินเวียนทกษณพระชินวร

ได้ด้ามรอบชอบธรรมท่านนำ้อง

เข้าในห็องเห็นพระเจ้าเท่าสังขร

ค่างจุตรูปเทียบถววยกระจายจร

ท่านบิตรได้ประกาศว่าชาตินี้

ทรงรูปชวตวตาทงตาคักถ

ถววยรกเวกบคัถพระชนคั

ค้อเมื่อไรใครรรกมาถถ

จะอารรกค้อบค้วชอบคุณ

แต่หนูกถนนวนจะหาถว

ที่เดบยาวง้งง้งเหมือนโก่งกระตุ่น

ทงเนื้อหอมถอมถอยงเพียงพิถ

ถถให้ถุ่นถุ่นถุ่นถุ่นถุ่นถุ่น

ฉ ๒ ๒
ฉนบกบหนองมองแดดแต่พระ

ฉะรุฉะรุสูงกว่าฝามัน

แต่พระเพดาเท่าบ้อมที่ด้อมวง

ฉำรวมหนึ่งปดงเปดงเพ่งพิณจ

ฉวของหนุดจวเทานฉพระหัดฉ

โศณนคหนกนกกจศกคฉศท

ฉโรดมรราบกราบกัฉบงคฉคฉค

ฉำพิงพิษฐานในใจฉฉฉฉฉ

ฉอเดชะพระกศฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉที่หนุพฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉมาเคารพพบพุทฉฉฉฉฉฉ

ฉเป็นมหามหฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉอมดาฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉระเพชฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉไปไม่ฉฉฉฉฉฉฉฉ

ฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

จะพากเพียรเรียนวิสัยแต่ไตรเพท

ให้วิเศษเด่นเอกทั้งเดชะ

แม่นรักใคร่ให้คนนักรรุธา

ชนมายืนเท่าเขาพระเมรุ

ซอราคาแปดแก้วมุก

เหมือนพระพุทธรูปงามหาเถร

มีกาดังตงมาฆด้ามเนร

รูดเจนแจจบบทงภาพไตร

อนึ่งเตาเจานายทหมายพง

ให้ทราบซึ่งสุจริตพิสมัย

อย่าหืดดินหินชาติชาติอาถย

นำพระทัยทุดเกล้าให้ยาวย่น

แฉ้วดาพระปฏิมาดีดาดอง

เข้าในกตองถ้วนพด^{**} ค่อยชูชน

ชมแต่ใฝ่ไมพุ่มคุษุมน

หอมระรินดำควนรัญจวนใจ

* หมายถึงกำลังหวังพึ่งพระบารมีกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ ?

** ปากกลองสวนพลูอยู่ใต้วัดพนัญเชิง

ไฉยำนนมโตพบหน้าอบตค

มาเซยรตบุปมานาคาไหด

ยังเดี่ยวทรวง่วงเหงาเค้ราฤทัย

มาเหงื่อไคลคตาควตองนมอม

นิจาเอ๋ยเคຍบารุงผ่านงุ้ม

เคຍอบรมร่ากตนมไม้ต้นหอม

เหมื่อนหายยศหมดรกมาปลักปลตอม

จนชบดมผิวคตาระกำใจ

จึงมาหายาอายุวรรณะ

ตามโคปะตายแทงแถตงไซ

เขาดาคตองตองเรือมาเห็ดอไถด

ถึงวัดใหญ่* ซายทุงคุดงเวง

พระเจดยทงอยุดคระหงาน

เป็นประธานทอทงคุดงเทง

คณโพทเวเฝพมเป็นชัมเซง

ชนรอบเซงชนตางชางเจดย

* วัดใหญ่ไชยมงคล
11/07/2566

เดี่ยคายนักหักทรวดำรุงร้าง

ใครจะสร้างสูงเกินจำเรณูศรี

ท่านบิดาว่าถึงให้ใหญ่กว่านี้

ก็ไม่มีผู้ใดว่าใหญ่โต

ผู้หญิงย่านบ้านเราเขาบางกอก

เขามกดอกกดินพระเดี่ยอะไซ

แต่พระเจ้าเต่าชิงชำรุมท่าโพ

ก็เต็มโตแต่ชาววงเขายังกดิน

ฉันกตวบาปกราบพระอย่าปะพบ

ไม่ขอพบคนโฉมตทโหดเห็น

พอกำคุดมพุ่มพฤษศุกรกรกรน

เงาทะมนมดพยบอบโพยม

พายุฝนอนธการระตันทุง

เป็นฝุ่นฟุ้งฟ้าฮ่อกระพือโหม

น้ำค้างชะประเปรยเซยชโถม

ท่านจุดโคมชนอรามต้องตามไป

เที่ยวหัดกรวดกวนอยู่จนตึก

เห็นพุ่มพฤกษ์โพทองที่มองได้

ศกนามงครังจอกกบดอกไม

จุดเทียนใหญ่อย่างตำราบูชาเชิญ

หลวงจะประพระปรอททที่ยอดขิง

ประนมningนกราพนธ์รเรตรีญ

ตำรวมเรียนเทียนอร่ามงามเจริญ

จนตึกเกินไกลชนหวนวนุญาณ

ทงเทียนคบธรรพเสียงตำเนียงเงียบ

เย็นยะเยียบนาคางพรางพฤกษา

เห็นแวงอบตบดงตรงนยนา

ปรอทมาสู่บชงนามงรวง

ครนคตำไคในกตางคณกตณหตุค

คองจบจุดฐูปเทียนเวยนบวงธรวง

ประกายพรกคกเคนชนเห็นดวง

คังโคมชวงไซคิกว่าบรรดาดาว

๒ ๒ ๒ ๑ ๒ ๒ ๒
จกกระจันแจวแหว่หวดจงหริดหรง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
บแกวกรงครบเตียงตำเนียงหนาว

๒ ๔ ๐ ๕ ๒
ยงเขนฉานาคางตงพรางพราว

พระพายผ่าวพัดไหวทุกใบโพ

๑ ๒ ๒
พอรุ่งแรกแปดกกดันระรินริน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ไอหอมชื่นช่อมะกอกดอกไฉน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เหมื่อนอบนารำผ้าประดำไซ

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ละอุนไออารมณ์ระทมทว

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ครนเข้าประพระปรอทที่ปลดอดปลั่ง

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ทงตำมองคเอนามาไวคไฟตหัน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
เชิญพระชาตุราชนาทุกราตรี

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
อาบวารัทธิพรด์หมตมตทิน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ที่ธุระพระปรอทเป็นปลดอดแปล่า

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ยงคุดาตายแทงแสงฉวีต

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ท่านนอนอ่านถานใหญ่ฉนไฉน

๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
ว่ายากินรูปร่างมอร่ามเรือง

๒ ๔ ๒ ๒
 แม่นพนหูกจกอกผมหงอกหาย
 ๑ ๒ ๑ ๕ ๒ ๒ ๒
 แกกตบกดายหนุมเนอนนเหตอเหตอง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ตะวนออกบอกแจงไนแขวงเมือง
 ๑ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ทานจุดเครื่องครบครบทงจันทนจวง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 กบหนูกตจนมากบุนนากหนุม*
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ดักดืบทุมเดินมุงออกทุงหดวง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ไปตามตายปตายคตองถึงหนองพดวง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 แต่ตวนตวงดำหร่ายเห็นควายนอน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 หนักว่าคตของปองปองให้
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 มันผูกไผตพดุงโครมถับโถมถอน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เถาดำหร่ายคตตายกตุมตะตุมบอน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ว่าฉ้หตอนหตบพดวงเวียน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 คอเตียงวอองมอองคจรงแจง
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 เดินแต่ดวงหาวดตหวัดเฉเวียน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 จนเข้าครตทางไปกตางเคียน
 ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
 ถึงป่าเกเรียนเกเรียนแซจจอแจจรง

* มีศิษย์ติดตามท่านสุนทรภู่มาด้วยอีก ๔ คน ก็คือ : ๑. กลั่น ๒. จัน

๓. มาก และ ๔. บุนนาก

๙๗/07/2566

กระจำจบจบหมันคุดนคาษ
เหมือนตาดตาดเหตุอหุเพราะผู้หญิง
เหมือนโกรธขงหงหวงด้วยช่วงชิง
ซุมจริงจริงจิกโจดกระโดดโจน
จนต้นไม้ใบงอกออกไม่วอด
ดูกรอดกรอดเกรียนกรอยกรองกรอยโกรัน
ตมกระทั่งริงกระจำบระยาบโยน
ตัวมันไหนหวงคุดคุดคุด
บ้างคาบแถมแถมริงเหมือนดังถ่าน
ดัดขำนาญเห็บฝอยเหมือนสัตว์ยัด
จิกสะบัดจืดแจ่งดัดแข่งชน
เปรียบเหมือนคนช่างตั้งริงกรอง
โหวออกนกกยังมีริงอยู่
ไตเคียงคุดคาเขาไมเค้ราหมอง
แมนรวมเรือนเหมือนหงนกกกประคอง
แต่ตั้งห้องหงนกกเห็นจะเย็นใจ

จนพ้บ้ำมาถึง โป้งหอยโข่งคุด
มันหมกมุดเหมื่อนเขาแจ่งแถดงไซ
เห็นตาดโตดโหดคุ่มกับพุ่มไม้
มีทวไผ่พงรายเหมื่อนตายแถง
ท่านหัดกตตคตทางไปกตางทุ่ง
ตั้งแต่รุ่งไปจนแดดก็แเผดแถ่ง
ไต่พกเพดเฮนนอนพอม่อนแวง
ค้ออ่อนแถ่งดูรียาจิงกตาโหด
แต่แรกดูครุ่หนงจะถิงท
เหมื่อนถอยหันห่างเห็นเดินไม้ไหว
เหมื่อนเรื่องรักชกชิตตนิทใน
มากดบ้ไถดเกรงกระดากค้องดากจุง
พอเย็นจวนดวนเดินชนเนินโหด
ถึงตาดโตดดินพุนเป็นมุนดุง
เที่ยวเตียบชมตมเย็นเห็นนกยุง
เป็นฝูงฝูงพ้อนหางทกตางทราย

ทากรตบกดกเดยงเขาคียงคู้

คอยแฝงคุดังระบ้ำรำถวาย

กระหวัดวาศยาศรเยองช้ำเตองกราย

เหมอนตะม้ายหม่อมตะคองเมือพ้อนรำ

โอยเคยเห็นเด่งงานดำรำญริน

ไตแซมชนเขยชมทคมช้ำ

มาห้ำงแห่เดดบัจบระบ้ำ

เห็นแต่รำแพนหน้าอกตรม

ออกกรูไต่ไปถั้นชนบิถ้อน

แฉดบรอนเวียงคامجงามถ่ม

เห็นเชิงไทรไผ่โพตะโกพนม

ระวรนมรุกชชาติคายเตยร

พิกัดออกดอกหอมพยอมย้อย

นกกนอยนอยจกจับเหมอนกบเขยน

โนเขตแคว้นแฉ่นตะอาดดงกวาดเคยน

คตบเดยงนมพคอยุดตรา

ดารภัทรมโบทธดาโรชรวง

มผงรวงรังดังกิ่งพฤกษา

รัตเว้าเต้าวคนธตุ่มนทา

ภุมราร่อนร้องตะอองนวด

โอบุปผาดารภธัฬาหริน

เบ็นทชนเซยถนอมคด้วยหอมหวน

เห็นมาตาอาถัยใจรัญจน

เหมื่อนจะชอนเซษฐาน้ำตากกระเด็น

โอยามนทตรงนกร้าตกลัง

มาเหมื่อนหนงใจจิตทคิดเห็น

จะคตอเคียงเรียงตามเมื่อยามเขน

เทยวเดยบเด่นแดเพดินจำเริญตา

โบทถวิหารฐานบทมขงมมม

เชิงขงหน้าแนนคด้วยแผ่นผา

ดงดาร์ตุตพทขรคณบฏมา

พระศัตาแดวเบ็นบูราน

อุโบสถหมดหลังคาผาผนัง

พระเจ้านั่งอยู่แควงค้ำหน้าดั่งดั่งดาว

คฤวยเรอรางตั้งรางด้อมมานมนาน

แต่โบราณเรื่องพระเจ้าตระเกาทอง

มาเที่ยวเดินเห็นหินบนดินโชน

เคียวต้นโคชดั่งดัดไม้มีหมอง

จึงจัดช่างสร้างอารามตามทำนอง

ทรงจำตองตายหัดถเป็นปฏิมา

รูปพระเจ้าเท่าพระองค์แดงทรงด้าย

ให้อยู่ตราบศักราชพระคำด้นา

พอฤกษ์ดีองค์เหาะตรงมา

ถวายนยาอายุวรรตมนะ

เธอไม่ยรู้ว่าหงในดั่งดั่งดาว

ซ้ำให้ทานแท่งยาอุดด้าหะ

ได้คุ้มทองรองไว้ที่ใต้พระ

ใครพบปะเบ็ดได้เอาไปกิน

ช่วยสร้างโบสถ์โศกเขื่อนให้เหมือนเก่า
นามนหน้าเขื่อนเจดีย์แห่งหิน
วัดเจ้าฟ้าอากาศนาคอินทร^{*}
ไต่ทราบต้นตอตายเพราะตายแพง
เป็นคารามาแต่เห็นของท่านเชือก
คูหนึ่งดีเอะหาอศล้าให้แดง
มาพบประจะใคร่ซุกก็สุดแรง
ด้วยดินแข็งเขาประมุดด้วยปูนเพชร
ถึงดีชวานผานพระเนนไม่เย็นยุ
เห็นเห็ดอรุทจะทำให้ดำเร็ว
แต่จะต้องดองคารากาตะเม็ด
เผื่อจะเสร็จต้มถวดไตกนยา
พอเย็นรอนคองตุงตุงกว้าง
วิเวกวางเวงจิตทุกทิศ
ถึงโตตเห็ดยวเบ็ดยวใจนัยนา
เห็นแต่ฟ้าแผ่กแซมชนแซมแซง

* เข้าใจว่าคือวัดที่เรียกในบัดนี้ว่า วัดเขาดิน ตำบลธนุ อำเภอยุทัย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ดูกว้างขวางว่างโวงตะโล่งลิ่ว
ไม่เห็นทิวที่สังเกตเห็นในเขตแควง
ดูรียนต้นรยาทอ้งฟ้าแดง
ยิ่งโรยแรงรอนรอนอ่อนกำดั่ง

ไอแดดดูดูรียงจะดงดับ
มิใคร่ดับดวงได้อาลัยหลัง
ตัดแต่งแฝงรถเข้าบดบัง
เหมือนจะดังโดกาดวยอาลัย
แต่คนเราเซาวงทงทอปล
มาเร็วรบร้างมิตรพิศมัย
ไม่รอรังดังส์วาทประหตาดใจ
ไออาลัยแดดบอบวิญญาณ์
ยังเย็นฉานาคางให้วางเวก
เป็นหมอกเหมมมิตมิตทุกทีค่า
แต่นแแต่บทองต้องเก็บตะโกนา
นักระอาออกนามเมื่อยามไซ

๕ ๖ ๗
ทงหนูกตจนมากบุนนากน้อย

๘
ชวยกนตอยเก็บหักไว้ออกไซ

๙ ๑๐ ๑๑
พอเคียวฝาดชาติชวตวตะโก

๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕
แต่ยามไซแต่บทองกตองกตง

๑๖ ๑๗ ๑๘
พิกุดตงผดห้ามอร่ามตง

๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓
กรนกกนผดพาเดยงให้เหยงหน

๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
ชางฝาดเผื่อนเหมือนจะตายตองคายคณ

๒๙ ๓๐ ๓๑
ทงชมชนเคนคอไมชอกน

๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕
ท่านบิตรตองตั้งให้ตงจิต

๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
ไปรดประดีทชธักขารักษาคิด

๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕
เข้าร่วมพระมหาโพธิบนโชดดิน

๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
ระรณกตงกตางคณค้อยชงใจ

๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖
เหมือนกตงกตงจนทงเจอในเนอหอม

๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
แนบตงนมตงนทจิตพิตมัย

๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖
แต่มอหมอนอ้อนอุนตะมุนตะไม

๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
มาจำไทดกตอยตวาทอนาถนอน

ไฉยยาม^๕นม^๕ไฉย^๕เหมือน^๕เคย^๕ขึ้น

ทุก^๕คำ^๕คั้น^๕ชาติ^๕ประ^๕ทั้น^๕กต^๕น^๕เกด^๕ร

หอม^๕พิ^๕กุด^๕นุ^๕ใจ^๕อาด^๕ย^๕วอน

พิ^๕กุด^๕ร^๕อน^๕ว^๕ง^๕ห^๕ด^๕น^๕ด^๕ง^๕บ^๕น^๕ท^๕ร^๕ว^๕

ย^๕ง^๕เ^๕ย^๕ว^๕เ^๕ย^๕ว^๕เ^๕ย^๕ว^๕น^๕พิ^๕กุด^๕หอม

เคย^๕ถ^๕น^๕อม^๕เ^๕น^๕ห^๕้^๕ห^๕มา^๕ย^๕ไม่^๕ห^๕าย^๕ห^๕ว^๕

ไฉ^๕ด^๕อก^๕แก^๕ว^๕แ^๕ว^๕พ^๕้า^๕ด^๕า^๕ด^๕ว^๕

มี^๕ห^๕ด^๕น^๕ว^๕ง^๕ด^๕ง^๕มา^๕เด^๕ย^๕ไ^๕คร^๕เ^๕ย^๕ข^๕ิม

เ^๕ย^๕น^๕ระ^๕เร^๕อ^๕ย^๕เ^๕อ^๕ย^๕ฉ^๕า^๕ด^๕ว^๕ย^๕น^๕า^๕ค^๕าง

ด^๕ง^๕พ^๕ร^๕าง^๕พ^๕ร^๕าง^๕พ^๕ร^๕ม^๕พ^๕ร^๕อ^๕ย^๕ย^๕อ^๕ย^๕ห^๕ย^๕ม^๕ห^๕ย^๕ม

ย^๕ง^๕พ^๕น^๕เพ^๕อ^๕น^๕เ^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕ด^๕ม^๕ร^๕มา^๕น^๕อ^๕น^๕ร^๕ิม

ไ^๕ห^๕เ^๕ง^๕า^๕ห^๕ง^๕ม^๕ง^๕ว^๕ง^๕เ^๕ย^๕บ^๕เ^๕ย^๕บ^๕ด^๕้า^๕เ^๕ย^๕ง

เ^๕ด^๕เ^๕า^๕ระ^๕ด^๕ง^๕จ^๕ง^๕ห^๕ร^๕ด^๕วะ^๕ห^๕ว^๕ด^๕แ^๕ว^๕

เ^๕ย^๕ง^๕แ^๕จ^๕ว^๕แ^๕จ^๕ว^๕จ^๕ก^๕ระ^๕จ^๕น^๕ด^๕น^๕น^๕เ^๕ย^๕ง

เ^๕ย^๕ง^๕ห^๕ร^๕ง^๕ห^๕ร^๕ง^๕ก^๕ท^๕ร^๕เ^๕เร^๕เ^๕ร^๕เ^๕ย^๕ง

เ^๕ย^๕ว^๕ด^๕้า^๕เ^๕ย^๕ง^๕น^๕อ^๕น^๕แ^๕ด^๕เ^๕ห^๕น^๕แ^๕ด^๕เ^๕า^๕ว

จันตักคตินรินเรอขเฉอขเฉอขฉิด

หนาวคอกงวงวคณให้คนหนาว

แมงวงามนามงวเดบนวยาว*

จะอุ่นราวนมแนบนิ่งแอบอิง

ทงถ่นายหมายวักนยาแถว

จะผ่องแผ้วพากนเทยวเกยวญหญิง

เดชะยานารักประจักษ์จริง

ขอให่วงตามดาวทงดาวแดน

นากนหนาวอายุอชूरอยหมน

จะโตชมชมต่าวดีกราวแถน

ไม่รหมครด์ชาติไม่ขาดแคตน

ฉินอายแทนทเชอครวญถึงหวดนาง

ทงหนูกถนหนาวเมอดองเรอกถบ

จะแเวรวับนางดีบถองไม่หมองหมาง

แม่เอวอ้อนมอญว้าถวนต่ำอาจ

จะชวางชวางไปอย่างไรคงได้ดู

* วิจารณ์ถึงหญิงชองวอก
11/07/2566

ส้มเพชเพือนเหมอนหนงบาประดำหนุ่ม

แต่ถวนดุมหงเหตอจนเบือหุ

จนพระเมินเคินเวยนถอเทยนชุ

เทยวตั้งตเด้มาบรรดาม

ทญพงยงแต่ศรบรรจุชาตุ

ชาวละอาตอรหัดจาวัดศรี

ราชนามาไวตั้งนวยยन्द

อญชตแตวกนงระวงภย

นาคางพรมตมเรอยเฉอยเฉอยฉิด

ใบโพพดวแพดงพดกรกรกไหว

บ้างร่วงหล่นหว่ออนร่อนไรไร

ด้วยแสงไฟรางรางสว่างตา

จนเที่ยงคนรนมตมตั้งต

คักกาคตดาวสว่างพรางพฤษา

เหมอนเสียงไหโรหูข้างบูรพา

กฤตยาไต้ฤกษ์เบิกพระไพโร

ถ่ายดิญจน์วงศ์งดงยงค์กนบีค่าจ

ขงกระดาศปักปดิฉหวัดหวัดไหว

ชาวตำทรายปราชยปราชก่ำหราบไป

ปักเทียนไซยฉครเฉติมแตงเจมจันทน์

จุดเทียนน้อยรอยแปดนหนบกรอบ

ด้อมเบ็นชอบเขตเหมอนหนงเชอนชฉนศ

มนคมหาวาหุดพิชกรวม

แกเอฉรรพฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

แต่วโรยรินดินตำค้ำหอยไซ่ง

จะเบ็ดโป่งปุนเพชรเบ็นเคฉฉฉฉฉฉ

พอบกขงดงทฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

เสียงตงตงคุมเป็รียงแซ่เสียงคน

ทงเทียนดบกดบกดฉฉฉฉฉฉฉฉ

พยฮุดฮ้อมมาเหมอนห้าฉฉ

ถูกถูกเห็บเจ็บแปดบแปดบฉฉฉฉ

เห็ดฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉฉ

ตั้งเกียรติกราวความโพดงพดามพดุง

ตั้งเทอนทุงทีชิตโบสถ์ถวหาร

กิงโพโงงโกรงกรางดงกตางตาง

ตั้งดาวดารกรากกรากไม่้อยากพัง

ตั้งพารองกองกักพดกตง

อินทริยต้นชบพุดเหมือนทุดหลัง

ตั้งต้นทัญญาณตะดาตะดง

ตั้งวงคววบเหมือนหัดบไป

เป็นวบคอคจรรยมนหนตะเหตุ

ให้อาเพศเพื่อจะห้ามตามวิสัย

ตั้งพระพดอยม้อยหัดบระงบไป

ตั้งอุทธยรุงจนจพนกาย

ตั้งทวยห้ามตามตำราทงฆาหม

มันตามตมตอยไปข้างไหนหาย

ไม่พบเห็นเป็นนาระอาอาย

จนเบียงบ้ายบิดาจะคตาโคต

ท่านห้ามครองผ้าอุกกาพระ

คาระวะฉันทาอชันดาตย์

ถวายนัดตัดตำราไม่ขาดย

ขออภัยพุทธรัตนบัฏีมา

เมื่อรู้ความยามโศกด้วยโรคร้าย

จึงตามตายตัดแต่งแต่งงหา

จะใคร่เห็นเช่นเขาบอกลอกจึงมา

มคธาราแดงกตองทตตองดู

ไม่วอร่างงางดไม่คดชุด

เป็นแต่จุดเทียนเบิกฤกษ์ราห

ขอคุณพรตยศธรรมช่วยคำช

ไม่เรียนรูปร่างไม่ตามตาย

มาเห็นฤทชกฤคยาอาณภาพ

กเขตหาดบถมพาคำราหาย

ใดกรวดนาคว่าชนับบรรยาย

ให้ภูตพรายไพร โสมคที่โชติดิน

11/07/2566

๕ ๕ ๑ ๕ ๔
ทงเจาทงกรงทวาทพารักษ์

๕ ๕ ๔ ๕ ๕
ซงพทกษทพยาคุหาห็น

พระเจ้าฟ้าอากาศนาคินทร์

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ซงด้รางถนทวดพระบฏมา

จงพันทุกซด้โฮอโหด

ไปจุติตามชาติปรารภนา

ทงเชิงไทรไผ่โพตะโกนา

ฉนชอตาแดงเจ้าคะหม่อมตะโก

ถึงแก่งอมหอมกดินยังกินฝาด

แต่คราวชาติคดรักเดี่ยวอกไซ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ทงพิกุดฉุนกดินจงภิญโญ

เดี่ยวตายโออางนางจะห่างไกล

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ออกเดินทงมุ่งหมายพอบ่ายคดอัย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ไปตามรอยแรกมาหญ้าไฉ่ว

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
จนจวนค้ายาเย็นเห็นไรไร

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ตั้งเกตุไม้หมายทางมากตางคน

ต้องบุกรุกกวดหงดขยพงแฝก
อดดำให้แหวกแฉมค้ำผ้าฝั้น
มาตามตายหมายจะดูอายุยืน
ผ้าห่มผนหนึ่งไม่คิดอนิจจ
เจ้าหนูกถนนวนาเคราะห์เดี่ยวเพดาะหอม
เหมือนทงหม่อมเดี่ยวเตียวเดินเห็ดยวหลัง
จะรบไปให้ลงเรือเหตอกำตง
ครนหยุดนั่งหนาวใจจำไคตศธา

จนรุ่งสว่างทางเพื่อนไม่เหมือนเก่า
คองเดินเตาตนคิดจนขดชา
จนเที่ยงจึงถึงเรือเหตอระชา
อายุตามาตาแก้วทแจวเรือ
เขาหัวเราะเยาะว่าดำชู้สะ
เครื่องอฏฐูระที่เอาไปข้างไม้เห็ด
พอมตมนฝนคดุมตงครุมเครือ
ให้กตบเรือรบตองออกทองคอง

จะเคยตรงดงไปวัดกษัตริย์

ไม้ของขบดินจิ้งหนุง

ไปฟังบุญคุณพญารักษากรุง

ท่านบำรุงรักพระไม่ตะเมิน

ทองเพดเข้าคาวหวานล้ำราญริน

ค่างชุมชนชวนกันด้รวได้ริญ

ท่านสูงศักดิ์รักใคร่ให้เจริญ

อายุเกินกปกดปพุทธนคร

ให้ครองกรุงฟังเพลงเป็รื่องปรากฏ

เกียรติยศอยู่ตอดดอย่าถอดถอน

ท่านอาร์มใจอาดยวอน

ตั้งจากจรใจจิตยงกิดคุณ

มาทไรโค่นมนตปรรนบต

ตำรวจคแพแผ่ขอช่วยเกอหนุน

ต่างชนช่วยอวยกุดมตบุญ

ถ้นองคุณคุณพญารักษากรุง

เมื่อกวราบตาเกิดนอนชอกเดือนดอง

เห็นหนานองนามหนึ่งชุนถุง

ทงผดหนาทาขมนทรวงกตนพุง

รู่บารุงรูงามอร่ามเรือง

ที่แพรายหลายนางดำอางโฉม

งามประโดมเปดงปดงอดงเหดอง

ขมนเอ๋ยเคยไซแต่ใเมเมือง

มาพุงเพองผ่ายเห็นอทงเรือแพ

พวกโพงพางนางแม่คำชายปลาเต่า

จับกระเหม้ามไคเหตอขมนเรือแห

จะตองตบกดบไกดอาดยแด

มาถึงแพเตยงนกแกวแจวเจรจา

เจ้าของชาวสาวธ้อนนธ้อนพดอด

แวะมาจอดแพนก่อนพิจา

นารบขวัญฉนนรองวานองตา

ก็เดยว่าสาวกอดนอดนอดไป

โธ่อกเขยเคยบ้างหรืออย่างพดอด

นางดาวดาวเขาจะกอดไห้ไหน

แต่นองมพบาทอาดย

ท่านยงไม่ชัวยกอดแกดงทอดทง

นกกพดอยน้อยใจถึงไม่กอด

หนาวก้ทอดเตาไว้ก้อไฟผิง

ไม่เรียกเป็นเช่นนกแกวแกวจริงจริง

จะตั้งหนาวทนอยคนเดียว

โตเดดรกหกใจมาในน้ำ

ถึงพบดำดาวแต่ไม่เตเหดยว

ประหตาดเหตอเรือวงจริงจริงเจียว

มาคนเดียวก้ไต่หยุดอยุชยา

จงจดหมายรายเรองทเคองเขมย

ไปเทียบเดินตายแทงแแต่วงหา

เห็นตั้งไรในจังหวัดรถยา

ไต่จดมาเหมือนหนังสือมนทไว

ไม่อ่อนหวานหวานเพราะเด่นาะไต้ค

ด้วยอายโอรุมิได้อ่างถึงนางไหน

ที่เขามัทจากฝากอาดัย

ไต้ราไต้เรองหญ้งจ้งพรงเพราะ

นุกดาวแกตงแตงเด่นเพราะเป็นหม้าย

เหมือนเรชายคอนเรอมะเซอเปราะ

คิตคะนงถึงควนาห้วเรา

เกือบกระเทาะหน้าแวนเด่นเด็ดตาย

นารไต้ไต้รอกอย่าหนักหน่วง

จะโรยร่วงรกรเรียวแห่งเหี่ยวหาย

ที่เมตตายุกอยากจะฝากกาย

อย่าหมิ่นชายเชญตริกให้ตงซง

เหมือนภุมรินบินหาซงดำโรช

ถึงร้อยโยชนแยมกตนคงบินถึง

แต่ดอกไมไต้ท้าวในดาวดั่งดี

ไต้พนซงพวกหม่มแมงภษม

เช่นกระต่ายกายส์ทชนนณตเพื่อน

ชนแถมเดือนไต้จันชิตคณิตถน

เส่นหาอาลัยใจนิม

จะใคร่ชมเช่นกระต่ายไม่วายตรอม

แต่เกรงเหมือนเดือนแรมไม่แจ่มแจ้ง

สุดจะแผลงฝากเงาเฝ้าถนอม

ขอเดชะจะได้ฟังให้ถึงจอม

ขอให้น้อมน้อมสวาทอย่ากดคกด

ไม่เค็ลนคดายหน้ายแห่งจะแผลงเฝ้า

ให้เหมือนเงาตามคิดขนิษฐา

ทุกคาคนชนชุมพุมณกา

มิให้แก้วแววตาอนาทร

มณฑาทพยกลบปานตระการกถัน

ภุมรินหรือจะร้างห่างเกดร์

จงทราบความตามใจอาลัยวอน

เดชะกถอนกล่าววปดอบให้ตอบคำ

จะคอยฟังคงหึงคอยสอຍต์วาท

แมนเหมือนมาดหมายจะชมให้อิมหน้า

ถาครงนมใดเยอนยงเออนฮา

จะตอ้งคร่ำคร่ำเป่ดำแต่เวเราเอย ฯ

สถานที่กล่าวถึงในนิราศวัดเจ้าฟ้า

๑. วัดพระเชตุพน ๒. วัดระฆัง
๓. บางกอกน้อย ๔. บางขุนพรหม
๕. บางจาก ๖. บางพลู
๗. บางอ้อ ๘. บางซ้อ
๙. บางเขน ๑๐. ตลาดแก้ว
๑๑. วัดคง ๑๒. วัดเขียน
๑๓. คตของบางลำทอง ๑๔. บางแพรก
๑๕. ตลาดขวัญ ๑๖. บางขวาง
๑๗. บางศรี ๑๘. ปากเกร็ด
๑๙. บ้านดาว ๒๐. บางพลู
๒๑. บางกระโหลก ๒๒. วัดเทียนถวาย — บ้านใหม่
๒๓. บางทะเล ๒๔. บางหวายเชิงราก
๒๕. บ้านกระแซง ๒๖. ด่านโคก
๒๗. บ้านงว ๒๗. บ้านโพแดง
๒๘. เกาะราชคราม ๒๘. บางไทร (ด่าน)

๓๓. วัดบางไทร

๓๒. เกาะเกิด

๓๓. เกาะพระ

๓๔. เกาะบางปะอิน

๓๕. เกาะเวียน

๓๖. วัดพนัญเชิง

๓๗. คตองต์วนพดู

๓๗. วัดใหญ่ (ชัยมงคล)

๓๘. หนองพุดวง*

๔๐. วัดเจ้าฟ้าอากาศ**

* เป็นหนองกลางทุ่ง อยู่เหนือถนนสายวงน้อย—อยุธยา ตอนระหว่าง
ถนนไปวัดใหญ่ชัยมงคล

** เข้าใจว่า ที่เรียกวัดเขาดินในบัดนี้ อยู่ในตำบลธนู อำเภอยุทัย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

